

MINDSZENTI LAP

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 2 frt — kr.
Fél évre . . . . . 1 frt — kr.
Negyed évre . . . . . — frt 50 kr.

VEGYES TARTALMU HETILAP. MEGJELEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL

Weisz Ignác nyomdájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.

HIRDETÉSEKET

nyilt-téri közleményeket a kiadó hivatal jutányos ár mellett közöl.

Szük a község háza.

A mai közigazgatási, törvénykezési s társadalmi viszonyok következtében az utóbbi évtized folyamán a hivatalok szaporodtak, a hivatalos iratok, okmányok stb. száma meg nőttön nő ugyannyira, hogy azok elhelyezése gondot ad.

Bármerre vessük is vizsgálódó tekintetünket széles e hazában, a legtöbb helyen a közházak nem felelnek meg már rendeltetésüknek úgy, a mint azt az újabb igények megkövetelik.

Igy vagyunk mi is. Közházunk, — mely külső csinyra, mint a helyiségek tágas volta, világossága s minden tekintetben czélszerűsége mellett eddig igényeinknek teljesen megfelelt — ma már nem képes magába fogadni a hivatalokat. Tanácstermünkben, mely egyuttal a községi bíró hivatalos helyiségeül is szolgál, tartja a képviselőtestület is üléseit, ujonczáskor két hivatal is rendeztetik be a sorozó bizottság számára, ilyenkor aztán a hivatalok hozzáférhetlenek, az ügyes-bajos közönség tájékozatlan s eredmény nélkül kénytelen távozni, tapasztaljuk ezt községi képviselői gyűlések alkalmával. Az anyakönyvi hivatal is külön bérházban van elhelyezve, holott ezt kevés kivétellel mindenütt a közházaknál találjuk; levéltárunknak helye nincs, kénytelenítettünk az okmányhalmazt a padláson elhelyezni, szóval elérkezett annak az ideje, hogy a közséjöt szem előtt tartva községi hivatalaink czélszerűbb elhelyezéséről gondoskodjunk.

Foglalkoztatja is e problema községünk vezetőit, csak hogy ők is nagy feladatok előtt állanak a község ház kérdésének megoldása előtt. Így, hogy egyebet ne említsünk, a központi iskola ügye már annyira érett, hogy előle kitérni nem lehet.

A közház kérdése érdekli a nagy közönséget is. Azzal mindenki tisztában van, hogy az a mai helyzetében a közczélnak csak részben felel meg, egyben halljuk a közönség nézetét is,

melylyel e nagy kérdést megoldani véli. Vannak, kik egy — a község ház udvarán emelendő épülettel gondolják a kérdést megoldhatónak, de ezeknek ellentmond ama körülmény, hogy a község ház udvarát megkissebbíteni nem szabad, mivel így is fel van ott használva minden talpalatnyi tér; majd mások a Zsótér-féle ház megvételét javasolják. Mindenesetre nagy előnnyel járna e szép terjedelmű portát a községivel egybeszakítani s előbb utóbb is csak e portának kisajátítása fogja képezni a kérdés végmegoldását.

Végül ismét mások egy emeletet huznának a község háza falára s ezt tartják a kérdés legolcsóbb megoldási módjának. Igaz, hogy a levegőben juthatni legolcsóbb portához, de ezen javaslatnál önkénytelenül is felmerül a kérdés, megállja-e szó nélkül az alapfal, hogy kettős teher: emelet és tető hordozására köteleztessék öregségében?

Ilyen s ezekhez hasonló nézetek kerülnek felszínre a község háza kibővítését érdeklőleg.

A közönség kombinációja sok ügybe belejátszik, sőt néha döntő súlyúval is bír.

Sok szem többet lát s sok elme különféle eszmét s gondolatot hoz létre.

A község háza kérdéséhez is had szülessenek az eszmék, a tervek, idő van arra még, hogy a dolog erielődjék, sok jó eszméből végre könnyű lesz kiválasztani azt, mely a kérdés lebonyolítására a czélravezetőbb lesz.

Vármegyei szabályrendelet.

8. §. E czélből az utkaparók kötelesek a közuton előforduló s a közlekedést akadályozó elemi csapásokról az utbiztosnak haladéktalanul értesítést adni, az utbiztosoknak pedig kötelessége a helyszínén azonnal megjeleni és ott szerzendő tapasztalatai alapján, a közlekedés helyreállítása érdekében a községek előjáróságait, illetőleg Szentes város tanácsát a közérő kirendelése iránt írásosan megkeresni, pontos kitüntetésével a munkások számának, a közutra leendő érkezésük idejének és a magukkal viendő munka-eszközöknek.

A ügymenet gyorsítása végett az utbiztosok által úgy a hivatalos megkeresésre mint a kézbesítési ivre az 1. és 2. számok alatt mellékelt minták szerinti nyomtatványok lesznek megfelelő kitöltéssel használandó.

9. §. Az utbiztos szerzett tapasztalatairól, továbbá a közlekedés helyreállítása érdekében szükségesnek mutatkozó és tett intézkedésekről, valamint arról, hogy a közérő kirendelése végett, mely községeket és a közérőnek mily mennyiségben leendő kiszolgáltatása iránt kereste meg, az államépítészeti hivatalnak haladéktalanul jelentést tenni tartozik.

10. §. A megkeresett községek előjáróságai, illetve Szentes város tanácsa kötelesek a megkeresésnek pontosan eleget tenni és a közérőt a meghatározott időre kirendelni.

11. §. A munkákat árviz-veszély esetében az államépítészeti hivatal egyik műszaki közege, hótuvásoknál az utbiztos vezeti.

12. §. A hó eltakarítása a törvény e részbeni rendelkezésének megfelelően, egy jármű elhaladhatására szükséges nyomosságban, helyenkénti kitérőkkel eszközöndő.

13. §. A munkásoknak saját szerszámaikkal kell ellátva lenniök.

14. §. A munka 8 órával számítandó, a melybe az oda és visszamenésre megkívántató idő betudandó.

15. §. A munkások a munka vezetését teljesítő közeg utasításait végrehajtani és annak engedelmeskedni tartoznak.

16. §. A kötelezettek részéről minden sérelem a törv. hat. közut személyzet ellen, valamint az utóbbiak részéről minden panasz a kötelezettek ellen a főszolgabíró, illetve a főkapitány elé terjesztendő, kik az ily ügyekben elsőfokulag határoznak.

17. §. Az 1890. évi I. t. c. 123 §-nak végpontja szerint, a jelen szabályrendeletben tárgyait kötelezettség mindazon községi lakosokra kiterjed, a kik ugyanezen t. c. 49. §. értelmében községi közmunkára vannak kötelezve.

18. §. Aki az 1890. évi I. t. c. 123. §. határozatai értelmében, a jelen szabályrendelet alapján kiadott meghagyásoknak nem engedelmeskedik, vagy a segítségtől másokat visszatart és lebeszél, a most hivatkozott törv. szakasz értelmében kihágást követ el s az ott meghatározott büntetésekkel büntetendő.

A kihágás büntetése körüli eljárás a hivatkozott törvényben állapittatik meg.

19. §. Ezen szabályrendelet hatálya az egész vármegye területére kiterjed s annak végrehajtásával a vármegye alispánja bizatik meg.

Szabályrendelet.

az iskolai rend védelme tárgyában.

1. §. A mennyiben súlyosabb beszámítás alá eső bűncselekmény fenn nem torog, — kihágást követ el és 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1-ször, a ki valamely nyilvános iskola tanhelyiségébe a tanítás ideje alatt engedelem nélkül bemegy és a tanítást azáltal, hogy onnét az illető tanító vagy helyettesének felhívására azonnal nem távozik, — megzavarja;

2-szor, a ki az iskolában, vagy ahhoz tartozó bármely helyiségben a tanulók előtt erkölcstelen vagy oly kifejezést használ, illetve oly magaviseletet tanúsít, mely azok erkölcsi érzetét sérti s a tanár vagy tanító tekintélyét kisebbíti.

2. §. A pénzbüntetés a vármegyei ipariskolai alap javára fordítandó és behajtandó és behajthatlanság esetén, az 1879. évi XL. törvénycikk 22, 29, és 30. §-ai értelmében, elzárásra változtatandó át.

3. §. A jelen szabályrendeletbe ütköző kibágások elbírálására a következő hatóságok illetékesek: és pedig első fokban Szentest r. t. várost illetőleg a rendőrfőkapitány, a várm. kis- és nagy községeket illetőleg a járási főszolgabíró, másodfokban a vármegye alispánja, harmadfokban a m. kir. belügyminiszter.

4. §. Ezen szabályrendelet a vármegye egész területére érvényes és jóváhagyás, illetve kihirdetés után, az 1879. évi XL. törvénycikk 9. §. 3-ik bekezdésében megjelölt határidőben lép hatályba.

VEGYESEK.**Bankett.**

A tiszántuli járásbeli községek közönsége, illetve képviselői e hó 19-én

összegyülekeztek Mindszenten, hogy az e hó 13-án választott tisztviselőit megtisztelje s bizalmáról biztosítsa. Dél előtt 11 óra után volt a tisztelgés a főszolgabírói hivatalban. Utánna pedig Keresztes Ferencz vendéglőjében bankettre jöttek össze, melyen mintegy ötvenen jelentek meg.

Vármegyénk főispánja táviratilag értesítette a társaságot, hogy betegsége miatt nem jöhet. Akadályozva voltak még az eljövételben a megyei főjegyző, tiszti ügyész s árvaszéki elnök urak.

Az ebéd 12 óra után kezdetét vette az asztalfőn az alispán urral. A harmadik fogásnál Keller Lajos emelte poharát a távollevő főispánra, mire Koncz Lajos ama indítványra, hogy a társaság főispán urat üdvözölje, lelkesedéssel fogadtatott el.

Erre Keller Lajos üdvözölte az újonnan megválasztott tisztviselőket; ugyanó emelt poharát az alispánra s Dósa József kun-szent-mártoni plebánosra.

Szóltak dr. Csató Zsigmond alispán; Tary, az ünnepelt főszolgabíró, ki általános tetszés közt fejtette ki programját.

Korpás Pál szegvári és Bajcsy Gábor derekegyházi s Dósa József kun-szent-mártoni plebánosok, az előbbieket a politikai pártok együtt működésére, az utóbbi pedig Keller Lajos plebánosra ürti poharát.

A társaság vidám hangulatban maradt együtt a késő esti órákig. A vidékiek részint vonaton, részint kocsin távoztak. A távolabbiak itt maradtak s csak másnap távoztak.

F. hó 17-én a mindszenti iparosok is tisztelegtek Tary főszolgabíró és Gyárfás

szolgabíró uraknál, kik is kijelentették, hogy szívéből fogják viselni a mindszenti iparosok ügyeit.

— Személyi hír. Dr. Szóbl Lipót, köztisztviselőben álló községi orvosunk, ki is öt hétig Kolozsvárott az egyetemen a közigazgatási és orvos-rendőri tanfolyamot hallgatta s a vizsgálatot kitünő sikerrel letette, f. hó 19-én községünkbe visszaérkezett.

— Vasuti menetváltozás. Mint értesülünk, vármegyei alispánunk járt az aradi üzletvezetőségél az iránt, hogy a múlt májusban beszüntetett két vonat visszaállítását kérelmezzé. Kérelmének eredménye az, hogy bár nagy nehezen, — de mégis rá állott az üzletvezetőség s pártolni fogja az ügyet az igazgatóságnál, megjegyezte azonban az üzletvezető, hogy az esetben, ha a régi két vonatjárást az igazgatóság engedélyezni fogja, akkor az új két járás a hajnali s esteli csak próbául marad fenn s ha nem használtatik e két vonat, be lesznek szüntetve.

— Elveszett gyermek. Súlyos csapás érte Danicska Lajos polgártársunkat. Ugyanis f. hó 19-én Sándor nevű két és fél éves fiacskája nyomtalanul eltűnt. A kétségbeesett szülők mindenfelé keresik gyermeküket, de mindeztideig nem került meg. Valószínűnek tartják, hogy a kis gyermek a Tiszába esett és ott lelte halálát; e végből a komp közelében lévő hajókat elhútták helyükről és ott kerestek, de eredménytelenül.

— Földbérlet. A tófenéken holnap, hétfőn fogják árlejtés útján kiosztani a szegénységnek szánt földeket, melyre a közönség figyelmét ez uton is felhívjuk.

TÁRCZA.**Dárius kincse.**

Az erdélyiek mindmáig hiszik, hogy Dárius kincse az ő hegyeik között van elrejtve. Hogy hol? . . . Ha én azt tudnám, aligha mondanám meg kegyelmeiteknek. De még más se, aki tudná.

Es mégis volt egyszer egy ember, a ki tudta is meg el is mondta, hívták Varga Pálnak, kolozsvári polgár volt a múlt század elején, hirtelen felgazdagodott a kincsből s hogy felebarátainak is jusson belőle, ezt az utmutató testamentom-levelet írta 1716-ban:

Kolozsvári Varga Pál testamentom levele a Dárius császár Cigány-havason levő kincseiről.

Mikor én Varga Pál hallottam volna, hogy a Cigány-havason kincs volna, mellem vőm két társamat; elindulánk hárman, a Szamoson által kelénk, ott mi találánk Cigány-havason egy patakra, a fenékén találánk arany szemekre, ugyannyira, hogy mi megtöltök süvegeinket arany szemekkel mind a hárman. A patakon felfelé indulánk, találánk mind erős helyen egy várat, a melyet mind fundamentomáig lerontatott vala; de a kapuja fenn vala. Ottan a várba bemenénk, jobbkéz felől megásók és a

három üveg szemeket és port belé töltök, feljül betakarva elhagytuk. Elindulánk onnan a patak felé és találánk füves helyen egy kutat, melyet tiszafából raktanak vala fel, valának ott rakottafák és ledölt cserefák, a mint eszembe jut körisfák is; mi a kut folyóján nem mentünk be a várba, hanem mellette mentünk be és a folyó mellett elvesztök és nem kezdök látni: ottan mi három felé mennék az árokra, hát itten egy kut vagyon; és ott a kut kimutatá magát, ismét az árokba foly vala. Es láték ottan egy ajtó formára való lyukat s kiáltám társaimat, eljövénék, látánk oda be nagy fényes világosságot, mintha gyertya égne s mondánk egymásnak: „Bizoay ez a mit keresénk; azért igazság legyen mindenikünk szívében!” Az Istennek nevét segítségül hívók, a lyukba bemenénk. A lyuk előtt belől nagy tágasság van, a lyuk mellett kétfelől két megkötött agarat látánk, fekete szemüeket, fogukat elvicsoriták vala s mind a hárman ottan elrémültünk vala, mindazonáltal az egyikünk szíve bátrabb vala és egymást megrívogattuk; oda menénk és a szekerczével ütni kezdök s megcsendesednek az agarak, megtapogattuk, hát tiszta ezüst vala és szemei tiszta gyémántok valának; ottan elébb menénk, látánk két orosz lányt, felette fényeseket, ezek mind aranyból valának, a szemei drága kövekből. Tovább menénk, hát egy ember aranyszékben ül, a jobb kezében egy aranyos botot felhuzva

tart vala, de már semmit nem félénk, mert már az előbbieket megpróbáltuk vala; odamenék hozzája, hát tiszta aranyból öntetett vala, szemei carbunculus kőből valának; és széke volt drága kövekből rakott vala és tündöklék mint sötétben a napfény. A kép pedig Dárius vala és Dárius előtt áll 12 koronás király, kik aranyból öntettek és fényes kövekkel ékesítették és háta megett egy inas, az is szablyát tartva kezében öntetett és szablyája hávelyét egy fényes kőből faragták és egy asztal állt vala Dárius előtt. Azon belől egy pinczét, irásokat is látánk, de nem tudtuk olvasni, mert sem magyarul, sem diácul nem vala. Betekinték a pinczébe, látánk sok agár-kölyköket, drága kövekből faragottakat, ezüst puttonokat és kádokat; megszámláltuk és 306-an valának, ezek pedig sok kincscsel és drágazüst marhákkal rakva valának, mind tele. A pinczében pdeig semmi üresség nem vala, mindenütt tele vala sok drága ki-mondhatatlan szépen ékesített szerszámokkal, melyeken nem kevésbé csodálkozánk; ugyanazon pinczében emberképek is valának, ezüstből öntettek, gyermek- és leányképek is sokan valának, egy helyen 12 emberkép is tiszta aranyból vala; nagy darab ezüstöket is látánk mint egy-egy hordó, kapákat, tágyérokot, tálakat, arany-, ezüst-poharakat számlálhatatlanokat látánk, úgy hogy sok szekér megtelne vele.

A sok szépségnek és kincsnek soka-

— **Változás a postajárásban.** A munkálatok már eléggé előre haladt stádiumban vannak arra nézve, hogy a Pestről jövő postát ne a reggel 9 óra 30 perczkor jövő vonattal kapjuk, hanem Szegednek irányítva jöjjön a posta szállítmány s akkor mi a Pest felől jövő leveleket nem délelőtti 11 órakor, hanem már hajnali 5 óra 30 perczkor kapjuk meg.

— **Kubik munka.** Folyó hó 17-én községünkben mintegy 30 munkás szerződött Csalló és Csélész közti belvizszabályozási ármentesítő társulathoz kubikmunkára. Töltést emelnek.

— **Halászat.** A mult hét folyamán rendezték az uradalmi halászatot a mesterséges haltenyésztőben. Bitó szegedi halász vette meg a halat métermázsánként 65 frtért.

— **Erdekes idegenek jártak a napokban Vásárhelyen.** Hosszu fekete kaftán-szerű kabátjaikat, napbarnított arcaikat és fekete körszakállaikat látva, keletről ide szakadt zsidóknak látszottak; azonban ezen feltevésekre reá czáfolt nyakukba akasztott feszület. — Iliás Anton és Simon Anton kisázsiai Tyisir községből való kath. szerzetesek voltak, kik egy, a nevezett községben építendő templom javára való gyűjtés céljából egész Európát bejárták 3 év óta járják a kontinentet s azóta több európai nyelvet, köztük a magyart is elsajátították. Az örmény nemzetiségű török alattvalók hatósági engedéllyel Vásárhelyen is gyűjtöttek 2 napig s aztán mentek tovább keletre, vissza Kisáziába, hol szerintök szebb az élet, pazarabb a természet, a megélhetés is könnyebb, csak egy hiányzik, mi pedig az embernek vele született joga, — a szabadság. Mert sajnos, e két fogalom: szabadság, török uralom, még ma is kizárják egymást.

ságán eleget nem csodálkozhatunk, de a mennyi kincs ottan vagyon, Erdélyben valamennyi ember van és gyermek, még azoknak gyermekei is megérvék vele; mert a pincze igen tágas, ugyannyira, hogy 16 ökörszékér megfordulhatna benne. A pinczén belől látánk egy aranyajtót, betekinténk oda, hát egy asszony aranykézen ül, fején aranykorona vala, kimondhatlan fényességgel, hogy a szemünk fényét majdnem elvette; előtte 64 aranyból öntött leány, kezöket összefogván udvarolnak, ezek pedig mind fényes kövekből rakatott koszorukban valának, mindezeket s több szépséget megnézegetvén, mondánk egymásnak: ideje, hogy már innen elmenjünk. Ott mi mind megrakodánk és békével kijövének és apró kövekkel béraktuk a lyuk száját, feljöl famohákat rakának reája, a kut folyamatját, mely a várból a pincze ajtajára foly vala, elszakasztók és már most a pincze közepén foly alá. Ottan mi hárman megesküvénk, hogy egyik a másik nélkül oda nem megyen, azután haza jövének, én maradék Kolozsvárit, másikunk mene Gyulára, harmadikunk Kassára. — Ez a pincze a Czigány-havason vagyon; a kuttanak folyamatja a Hideg-Szamosba foly. A vár a két szamos közt vagyon, a várnak kapuja napkeletre vagyon, a vár kapuja előtt egy nagy kő vagyon. A vár mellett indul meg napkeletre, megtalálod a kuttanak folyamatját s azt kövessed, egy holt árokba viszen, ottan vagyon azon a tájon.

— **A vásárhely-makói vasut.** A vásárhely-makói vasut végrehajtó bizottsága tudvalevőleg legutóbbi üléséből feliratot intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy egyelőre tekintsén el a szent-miklósi vonal kiépítésétől s adjon engedélyt a vásárhely-makói szakasz építésére. A felirat átnyújtásával Kristóffy József orsz. képviselő és Kovács S. Aladár műegyetemi tanár és érdekelte birtokos bizattak meg. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter csütörtökön délelőtt fogadta a köldöttséget s a vasut ügyének részletes előadása után megígérte, mihamarább döntené fog a rég húzódo ügyben.

— **A bicikli.** Egészen diadalmasan foglalja el helyét a tizenkilencedik század alkonyán a bicikli, a nép nyelvén vasparipa, mely hasonlóképen a gyorsfajta közlekedési eszközökhöz, sok kalamitást csinál nap-nap után. De csütörtökön vonult be először a szegedi törvényszékre a bicikli, mint bűnügyi tárgy. Vásárhelyen történt az eset, hogy Blatner Géza kereskedő sebes vágatásban haladt a biciklijén, épen mikor az iskolás gyermekek hazafelé mentek. Kapus Jenő czukrász kis leánykáját elütötte a gép és nehéz sérülést szenvedett. Gondatlanságból okozott súlyos testisértés vétsége miatt ezért hatvan forint pénzbüntetésre ítélte a törvényszék a vádlottat.

— **A börtön humora.** Rosenberg Lajos, a kisczelli takarékpénztár letartóztatott igazgatója, kérvényt adott be a szombathelyi királyi törvényszékhez, hogy szüntesse meg a vizsgálati fogságát. A törvényszék azonban elutasító határozatot hozott, a melyet a királyi ügyész épp akker hirdetett ki előtte mikor éppen egyik unokaöccse látogatta meg őt valami ügyben.

— **Lám —** mondta a királyi ügyész — bizonyos tekintetben jobb is, hogy itt benn marad miután bizonyosan elítélik s vizsgálati fogságát beszámítják, előnyösebb, ha mint vizsgálati fogoly s nem mint elítélt fegyencz ül a börtönben.

Ha az ugy nincsen, a mint elbeszélém, im hol most halálnak fia vagyok, az isten az ő szent országát és szent színét soha meg ne engedje látnom és bűnömet soha meg ne bocsássa, hanem az örök pokolra mind testestől lelekestől vessen, ha ekképen nem volt a dolog. Anno 1716. 26. Julii. Varga Pál s. k.

Lám, milyen törül hegyre irta le jó Varga Pál: hol vagyon és milyen a Dárius kincse. Es mégis csak egyetlen egy ember akadt, a ki élt a jó tanácsával: Steinville fő hadi kormányzó. Ez a jámbor ur soká keresgélte a Cigány-havason Varga Pál uram utasításai szerint és emberei találtak — jó sok követ.

Kis János tordai kéményseprő már más fele járt a Dárius kincse után. A tordai hasadék egyik barlangjába mászott be, kezét, térdét vasmacskaival fegyverezve föl; már be is hatolt jó harminckét ölnyire, mikor egyszerre csak megrekedt és se be se ki nem tudott többé jutni. A segítségére sietett emberek kötelekkel próbálták kivontatni! de a kéményseprő azt kiáltotta ki:

— **Hagyjatok békemet!** Bármennyire is huztok, idebent többen vannak, a kik huznak.

Egy heti haldoklás után 1780. augusztus 13-án halt meg éhen.

M. Anekdotakincs.

Az unokaöcs is hozzájárult ehhez az érveléshez, mondván:

— No, ha így van, hát csak maradjon itt bácsi.

— **Maradj itt te!** tört ki Rosenberg Lajosból a felháborodás . . .

A Rosenbergéhez hasonló kétes vizsgálatában részvevőitette annak idején a vizsgálóbíró Bács Nándort, az aradi híres százezerforintos sikkasztás elkövetőjét Bács iszákos ember volt s a mikor a vizsgálati fogságba került, az kinezta legjobban, hogy a börtönbe nem ihatott. Egyszer arra kérte meg a vizsgálóbírót, hogy engedné meg neki, had ihassek egy „krigli“ sört. A vizsgáló bíró megszánta és kiadta a börtönőrnek a rendeletet:

— **Bácsnak ezentul krigliben kell adni — a vizet.**

Gyilkossággal vádolt örült.

— Nagy Ferencz a gyűjtőfogházban. —

Mintegy két éve, hogy Vásárhelyen Hegedüs Rozált meggyilkolták. Azóta sok fejtörést okozott a vizsgálat a bírónak. Most az egész ügyre mély homály orult, mert a vádlottak megőrültek s a tébolydába kerültek, hogy onnan előreláthatólag soha ki ne szabaduljanak. Különben a „Vásárhely és Vidéke“ szerint a tényállás ez: Nagy Ferencz, a csendes modoru, nyugodt vérü fiatal gyerek, megőrült a csillagbörtönben.

A négy fal közé zárt, szabadlevegőhöz szokott fickó, idegbajt kapott abban a türelmetlenségben, a melylyel a Hegedüs Rózika gyilkosának kézrekerítését várta, leste. Az ő büne ebben a bűnpörben nem egyéb, mint az, hogy a gyilkosok biztatására magára vállalta a gyilkosságot, a melynek súlyos vádjá ellen kézzel-lábbal védekezett, a mikor a dolog komolyodni kezdett.

Cakhogy a törvény fura valami ám. Egy szóra elhitte neki, hogy gyilkos, de esküdjéseire sem akarja most már elhinni, hogy hazudott, mikor magát gyilkosnak vallotta. Az igazságszolgáltatás eme kételkedése tartotta fogva a könnyelmű fiut tovább egy esztendőnél és ebbe a hosszú rabságba örült bele a különben ártatlan gyermek.

A második végtárgyaláson látta meg a bíróság, hogy az első végtárgyaláson még épeszü fiu már beszámíthatatlan. A védők nem is kérték és a bírák mégis elrendelték, hogy Nagy Ferenczet a gyilkossággal vádolt fiut föl kell szállítani a budapesti központi gyűjtőfogházba, hogy ott az igazságügyi orvosi tanács megvizsgálja és véleményt mondjon elmeállapotáról. Csütörtökön szállították el a csillagbörtön egyik czellájából Nagy Ferenczet Bpestre. A szerencsétlen fiut egy szuronyos börtönőr meglánczolva kísérte a szegedi pályaházhoz, ahol délután induló személyvonattal megindult vele a börtönre az örültek háza felé.

Mert több, mint valószínű, hogy Nagy Ferencz nem kerül többé vissza a szegedi csillagbörtönbe. Valószínű, hogy az igazságügyi orvosi tanács fölismeri súlyos baját, mint ahogy fölismerete a Hegedüs Rózika igazi gyilkosának: Balog Imrének a számíthatlanságát is. A szegény már az angyalföldi tébolydában van és kimondották rá, hogy gyógyíthatatlan örült. Most valószínűleg Nagy Ferencz is odakerült Balog Imre mellé és akkor a büntető igaz-

ságszolgáltatás stíjtó kezeiben nem marad más, csak Bodrogi Julianna, aki fölbujtással van vádolva és mindent tagad.

Nem lehetlen hát, hogy a Hegedüs Rozika ártatlanul kiontott vére bosszulatlán maradt, kellő bizonyítékok és beszámítható vádlottak teljes hiányában.

CSARNOK.

Ötven év előtt.

1848. október 16. V. Ferdinánd Windischgrätz herczegre bizza a monarchia hadi erejét s teljes hatalommal ruhazza föl, hogy a rendet helyre állítsa.

1848. október 17. Móga a kormány utasítására a nemrég érkezett Görgei vezette előőrsoket és dunántúli nemzetőrséget a Lajta tulsó partjára tolja át.

1848. október 18. Puchner, Erdély császári helytartója kiáltványt bocsát ki, melyben Erdély népét a császárhoz való csatlakozásra és a magyar ellen szólítja.

1848. október 19. Hentzi, várparancsnok háromezer nemzetőrt nem bocsát be Péterváradra, ellenszegüléseért a kormány Pesten haditörvényszék elé állíttatja.

1848. október 20. Máriássy György körül akarja zární Aradot, mire Berger a várból kitör, de Máriássy feltartóztatja és visszavonulásra kényszeríti.

1848. október 21. Móga egész seregével átkel a Lajtán s felszóltatja Auersperget, hogy viselkedjék velök szemben közönyösen, mert Jellasicsot akarják támadni.

1848. október 22. Szimmics Boldizsár császári tábornok Csacánál ötezer emberrel betör az országba s a vidék népétől élelmiszert kezd harácsolni.

*

Hogyan irt német levelet a simontornyai főszolgabíró.

A régi jó időkben józú történetet elevenít fel Mányoki Tamás a „Tolnamegye“ egyik utóbbi számában. A simontornyai főszolgabíró híres német levelének a története ez a krónikás anekdota.

Tolnavármegyének 1831-ben tizezer pengőforint kölcsönt kellett fölvennie s ezt a kölcsönt egy egyszerű, iparos-özvegyétől kapta meg. Egy esztendő múlva visszafizette a vármegye a tizezer pengőforintot s mikor a közgyűlésen szóba került a dolog, Csapó Dániel másod-alispán utasította Döre Gábor, a völgyeségi járás szolgabíróját, hogy a vármegye nevében köszönje meg a hitelező asszonynak a szívesseget. Döry, a ki tréfás ember volt, meg akarta tréfálni Vizsolyi János simontornyai főszolgabírót és arra kérte a közgyűlést, hogy helyette az utóbbit kérnék fel a köszönő-levél megírására, mert ő a hitelező asszonynyal haragban van. Döry szándékát megsejtették a többiek is s a köszönő-levél megírásával csakugyan a simontornyai főszolgabírót bízták meg. Az asszony egy szót sem tudott magyarul, a köszönő-levelet tehát németül kellett megírni. Ebben volt a tréfa. Hiába szabadkozott a simontornyai főszolgabíró, hiába fenyegetődött lemondással, mégis csak el kellett fogadnia a megbízást, a mikor Forster főügyész a fülébe sugta:

— Ugyan ne ijedezél annak a német levélnek a megírásától, hiszen ott

van patvaristád, ő mint fiatal ember, bizonyosan bírja annyira a német nyelvet, hogy tud írni egy egyszerű asszonynak egy rövid német levelet.

A főszolgabíró megnyugodott ebben s másnap, amikor haza került Gyönkre, első dolga az volt, hogy megparancsolta a patvaristájának: vegyen pennát a kezébe s ebben és ebben a tárgyban írjon egy Tipamer nevű mesterember özvegyének köszönő-levelet, de németül ám. A patvarista hűledezve mondotta:

— Edes urambátyám, hiszen én egy szót sem tudok németül.

A főszolgabírónak majd kiesett a szájából az öblös pipa. Először a főügyészt, aztán a patvaristáját teremtettézte össze, majd nagyot gondolt és így szólt:

— No hát majd irok én? Azaz, hogy diktálok, te meg irod.

Ezzel a sarokba tette a pipát s miután föl és alá járt a szobában, egy kis idő múltán így szól: Ird oda a titulust — löblike frau *Tipamerin!*

— Megvan — mondja a patvarista — hát aztán?

— No hát irjad; *Indéme, nakdéme* — ezután sebesen kezd járkálni fel és alá. Szinte megizzadt a fejtörésben. Egyszerre hirtelen megáll, mutató ujját kinyújtja patvaristája felé, ezt mondván: szemikolon! mai nyelven pontosvessző.

— No már megbocsásson, kedves urambátyám, — jegyzi meg a patvarista — én ugyan a magyaron és diákon kívül más nyelvet nem tudok, de hogy ide ezután a két szó után szemikolon következék, azt nem bihetem.

— Nem biheted! No hát ha jobban tudod, mint én, ird meg a német levelet te, — s ezzel örülve, hogy okot talált a szabadulásra, felkapta pipáját s rácsapta az ajtót a hitetlen patvaristára.

A német levél mégis megíródott. A patvarista megíratta a gyönki nótáriussal. A következő közgyűlésen aztán nevetve kérdezték meg a főszolgabírótól: elküldte-e az asszonynak a német levelet. Nagy volt az ámulás, a mikor azt jelentette:

Elküldöttem.

Teljesen igazat mondott. Csakugyan elküldötte. Hogy ő írta-e, azt senki nem kérdezte.

*

Hogy lövik a magyar ökröt?

Mária Terézia korában élt Pálffy Antal gróf, az 1711-iki pacificator fia, huszár ezredes. Vele együtt szolgált Schwarzenberg herczeg. Jó katona volt mind a kettő és kedves az udvarnál. De az egyik testestül lelkestül magyar, a másik meg német. Természetes hát, hogy nem kedvelték egymást.

A poroszországi táborozáskor Schwarzenberg valami igen csekély vétségért lelőt egy szegény magyar katonát. Mikor aztán találkozott Pálffyval, nevetve mondta el neki az esetet, mintha egy magyart lelőni csak annyi volna, mint mikor verebet durrant le az ember. Pálffy haragra lobbant és a két tiszt között heves szóvita keletkezett, mely kihívással végződött.

Kiáll mindakettő, a herczeg fogja pisztolyát és megvetéssel mondja:

— So schiesst man nieder einen ungarischen Ochsen!

Ló de nem talál.

— Lőjjön herczegséged még egyszer, mondja Pálffy.

Schwarzenberg ismét elsüti pisztolyát és ismét hibáz.

— No mondja akkor Pálffy, így lő a magyar minden gorombaság nélkül és abban a perczen az ellenfél halva rogyott össze.

Ezután Pálffy lóra kapott és Magyarországra menekült.

Az elesett herczeg kedves embere lévén Mária Teréziának, Pálffy halálra ítelték, azonban anyjának közbenjárása következtében kegyelmet nyert, azal a föltétellel, hogy a nyakán folytonosan madzgot hordjon annak jeléül, hogy akasztófára szánták.

Pálffy e zsinórt évekig hordta. Rokoni folyton kéressel ostromolták a királvnt, ki hajladó is lett volna a kegyelem adására; de hiába, a büszke magyar arisztokrata hajthatlan volt. Egy kérő szót sem halgatott.

Végre Mária Terézia, nem mentette föl ugyan a madzag hordás alól, de hogy a madzag mégis diszesebb legyen, arany bárányt akasztott reá, mi az aranygyapjas vitézeknek jelvénye.

Szerkesztői üzenet.

M. J. Budapest. Kártyáit várják. Ez idő szerint nem megyek.

Népmozgalmi adatok a lefolyt hétről:

I

Házasságra lépett:

Gyovai Balázs Gyovai Viktorral.

II

Születtek:

Nagy Lajos, Farkas István, Gémes Mária, Csorba József.

III

Meghaltak:

Ambruzs Vera 2 éves, rángásokban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Weisz Ignác.

Ház eladás.

A Nagy-utcza 762. számú ház örök áron

eladó.

Bővebb felvilágosítást nyújt Beregi Lajos H.-M.-Vásárhely.